

זיהום חמור במי תהום שגרמה התעשייה הצבאית מתפשט לערים באזור החוף

<https://www.haaretz.co.il/nature/.premium-1.8101413?fbclid=IwAR3DqhLsEVpfhnUe5bmX0c3QcicLJ53rlrfpZ8UM8ImDUANNeCKUqMg6spo>

צפריר רינת

לפי רשות המים, המים המזוהמים נמצאו בכ-120 אתרים באזור החוף והשפלה, והם מגיעים לקידוחי מי השתייה בערים הרצליה, רחובות ונס ציונה. הזיהום מוכר כבר כמה שנים אך טרם החלו פעולות טיהור

אתר שבו פעל מפעל של התעשייה הצבאית בנוף ים, ב-2010 צילום: דרור עזרא

בכ-120 אתרים באזור החוף והשפלה נמצא זיהום חמור של מי תהום שמקורו בפעילות התעשייה הצבאית בעבר ובמבנים תעשייתיים נוספים – כך לפי נתוני רשות המים שהוצגו בכנס שנערך בשבוע שעבר בתל אביב. לפי הנתונים, הזיהום מוסיף להתפשט לקידוחי מי השתייה בערים הרצליה, רחובות ונס ציונה

מדובר בזיהום המוכר כבר כמה שנים, אך טרם התחילו פעולות בשטח לטיהור המים. הדבר אינו מהווה סיכון בריאותי מיידי משום שכאשר מתגלה זיהום מעל התקן מושבת מתקן הקידוח שבו הוא התגלה, אולם הוא פוגע ביכולת לנצל את מאגר מי התהום באזור החוף

שרידי מפעל של התעשייה הצבאית בנוף ים, השנהצילום: מגד גוזני

בשבוע שעבר נערכה במכון לאנרגיה וסביבה בתל אביב סדנה ראשונה מסוגה של מומחים מישראל וממדינות נוספות שעסקה בשיקום קרקע מזוהמת. בסדנה שארגנה העוסקת בשיקום קרקעות, הציגה ד"ר שרון שגיא-בן משה מרשות המים, LDD חברת על פי הנתונים שהוצגו, האתרים. את המצב העדכני של הטיפול [בזיהומי מי תהום](#) המזוהמים משתרעים על שטח של 95 קילומטרים רבועים. כתמי הזיהום הנרחבים ביותר, הממשיכים להתפשט בקצב המהיר ביותר, נמצאו ליד אתרים שבהם [פעלה התעשייה הצבאית](#).

אחד המוקדים הבולטים של זיהום הוא מתחם התעשייה הצבאית ברמת השרון. במתחם עדיין יש מפעלים, אבל מדובר בזיהום שנגרם בעבר, בתקופה שהשפכים הוזרמו לבורות ספיגה ומשם חלחלו אל מי התהום. בעיר יש בעיה חמורה במיוחד של זיהום מי התהום בשל חומר הנקרא פרכלורט, ששימש כדלק לטילים. ריכוז הפרכלורט במי התהום באזור מגיע למאות אלפי מיקרוגרם לליטר, בעוד הרמה המרבית המומלצת בארה"ב היא 15 מיקרוגרם לליטר. הזיהום ממשיך להתפשט ולהביא לסגירת קידוחי מים הנמצאים באזור. עד כה נסגרו 14 קידוחים בגלל רמות פרכלורט גבוהות, והזיהום הגיע לתל אביב ולהרצליה.

במרצת השנים נערך פרויקט ניסיוני מוצלח לטיהור הפרכלורט במי התהום במתחם רמת השרון. אולם בעקבות עיכובים הקשורים בין השאר בוויכוחים על תקציב למימון פעולות הטיהור המלאות, רק לאחרונה החלה היערכות לבחירת חברות שיבצעו פעילות טיהור. הפעולה כוללת שאיבת מים וטיהורם בשישה אתרי קידוח, ולאחר מכן יוזרמו המים לנחל הירקון כחלק מפרויקט השיקום של הנחל. רשות המים מתכוונת לפרסם בתוך כמה שבועות מכרז למיין מוקדם של חברות העוסקות בתחום.

מוקד זיהום אחר המוסיף להתפשט נמצא ממזרח לרחובות, באתר שבו שכן מפעל של התעשייה הצבאית. במקרה הזה מדובר בזיהום של פרכלורט וחומר תעשייתי נוסף הנקרא טריכלואתילן. בכמה קידוחי מים המשמשים להשקייה חקלאית התגלו ריכוזי פרכלורט גבוהים והם הושבתו. החומר התגלה גם בקידוח אחד של מי שתייה אבל בינתיים לא בריכוז החורג מהרמה המומלצת.

זיהום קרקע ומי תהום חמור התגלה גם באתר שבו שכן מפעל התעשייה הצבאית בגבול תל אביב וגבעתיים. הזיהום התגלה כבר לפני 20 שנה, אולם עד עתה לא טוהר השטח באופן המאפשר מימוש תוכנית מגורים גדולה שמקדמת עיריית תל אביב

במתחם. השנה פורסם מכרז לטיהור המים לאחר שאיבתם. במתחם הזה היתה בעיה של התפשטות גזים של חומרים רעילים ממי התהום אל הקרקע ומהם לחניונים ולמבנים תת-קרקעיים באזור.

בעיית זיהום קרקע ומים קיימת בהיקף רחב גם באתרים שצה"ל מפנה באזור המרכז, ובהם מתוכננת בשנים הקרובות הקמת עשרות אלפי יחידות דיור. מדובר במתחמים כמו תל השומר, צריפין וסירקין. בסדנה שנערכה בשבוע שעבר אמר אבי חיים, ראש אגף שפכים תעשייתיים, קרקעות מזוהמות ודלקים במשרד להגנת הסביבה, שבאתרים שמפנה הצבא, 5%-15% מהשטח מזוהם בשאריות דלק, חומרי נפץ וחומרים ממיסים, שבהם נעשה שימוש לפעולות תחזוקה וניקוי. בחמש השנים הקרובות יושקע תקציב של כמיליארד שקלים בטיהור הקרקע בשטחים אלו.